

Чижова Т. В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Херсонський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6421-9461>**ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ:
ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ТА ДОСВІД ПОРТУГАЛІЇ**

Стаття присвячена аналізу поточного стану збору податку на доходи фізичних осіб та його значення у сучасних фіскальних системах. Розглянуто надходження податку на доходи фізичних осіб до Державного бюджету України та до бюджету Португалії. Виокремлено спільні та відмінні аспекти оподаткування доходів громадян у цих країнах, а також визначено ключові проблеми, які виникають у процесі стягнення цього податку. Досліджені аспекти що до ефективності системи збору податку на доходи фізичних осіб, а також їх вплив на фінансову стабільність держави. Порівнюючи досвід України та Португалії, проаналізовано механізми та підходи до оподаткування доходів громадян в обох країнах. Стаття спрямована на вивчення та покращення системи оподаткування, яка відіграє важливу роль у фінансовому забезпеченні держави та забезпеченні соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: фіскальна політика, оподаткування доходів громадян, податок на доходи фізичних осіб, фіскальне регулювання, фіскальні технології декларування податкових зобов'язань, оподаткування цифрових активів.

Tamila Chyzhova

Kherson National Technical University

**PERSONAL INCOME TAX:
DOMESTIC PRACTICE AND THE EXPERIENCE OF PORTUGAL**

Introduction. Taxation of personal income is always a relevant topic for research and comparison between different countries. Each state forms its own unique taxation system, taking into account the specifics of its society and economy. This process becomes a reflection of the values and priorities of each nation, regulating relations between the state and citizens. Thus, taxation of citizens' incomes reflects the complexity of the modern world and the constant changes in the needs of society.

Purpose. The purpose of this article is to highlight the problems associated with the payment of personal income tax in Ukraine, to compare the domestic system of taxation of citizens' incomes and one of the countries of Europe – Portugal, with an emphasis on common and distinctive features, as well as to develop recommendations regarding the expediency implementation of experience in domestic practice. An important task is the analysis and identification of ways to optimize the taxation system, which will contribute to stable economic development and increase in social justice. **Methods.** The scientific research is based on a comprehensive analysis of methods and strategies of formation and optimization of the modern system of personal income taxation. The article takes into account the research of scientists in the field of personal income taxation in the context of Ukraine and European countries. **Results.** To achieve the goals of the research and determine the strategic directions of development, various methods of analysis were used, including the analysis of tax revenues, the determination of influencing factors and possible consequences, statistical comparisons, the use of graphic images to visualize the distribution of tax revenues. The conclusions and recommendations of this study can become important grounds for further political and economic reforms in the field of taxation in Ukraine. **Conclusion.** Based on the analysis of the income taxation experience of Portuguese citizens, the author proposed the introduction of a progressive scale of taxation. This approach will contribute to greater social justice and balance in the distribution of the fiscal burden. In addition, it will allow to increase revenues to the budget, which in turn will contribute to the development of the country's social and economic programs. The introduction of a progressive tax scale can be an important step on the way to improving fiscal policy and ensuring sustainable economic growth. Recommendations on expanding the tax base through taxation of digital assets are also provided.

Key words: fiscal policy, taxation of income of communities, taxation of personal income, fiscal regulation, fiscal technologies, tax declaration, taxation of digital assets.

Постановка проблеми та її актуальність. Оподаткування доходів громадян завжди є актуальною темою для дослідження та порівняння між різними країнами. Кожна держава формує свою

унікальну систему оподаткування, враховуючи специфіку свого суспільства та економіки. Цей процес стає відображенням цінностей та пріоритетів кожної нації, регулюючи відносини між державою та

громадянами. Таким чином, оподаткування доходів громадян відображає складність сучасного світу та постійні зміни потреб суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В дослідженнях оподаткування доходів громадян важливо розглядати не лише самі ставки податків, але й їх вплив на рівень соціальної справедливості, економічний зріст та розвиток інфраструктури. Порівнюючи системи оподаткування різних країн, можна виявити ефективні методи оптимізації, які сприяють розвитку економіки та підвищенню життєвого рівня громадян. Однак слід пам'ятати, що кожна модель оподаткування має свої переваги та недоліки, і вибір оптимального підходу потребує уважного аналізу та врахування контексту кожної конкретної країни. Дослідженням оподаткування доходів фізичних осіб були присвячені праці вітчизняних науковців, серед яких: А. Крисоватий, Л. Сідельникова, Н. Танклевська, І. Чугунов, К. Швабій та інші вчені. Зарубіжній практиці оподаткування доходів громадян присвячені праці багатьох українських вчених, зокрема О. Василик, О. Кириленко, П. Мельник, Л. Тарангул, В. Федосов.

Мета даної статті полягає у виокремленні проблем, пов'язаних із справлянням податку на доходи фізичних осіб в Україні, порівнянні вітчизняної системи оподаткування доходів громадян та однією з країн Європи – Португалії, з наголосом на спільних та відмінних рисах, а також у розробці рекомендацій щодо доцільності втілення досвіду в вітчизняну практику. Важливим завданням є аналіз та ідентифікація шляхів оптимізації системи оподаткування, що сприятиме стабільному економічному розвитку та підвищенню соціальної справедливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній системі економічного розвитку вирішальне значення у забезпеченні функцій держави щодо регулювання економічних процесів відводиться податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО). Цей податок впливає на найважливіші аспекти життя людини та суспільства, оскільки є ключовою складовою системи прямого оподаткування.

ПДФО має економічні, фінансові, політичні та соціальні аспекти. Своєю суттю він є значущим регулятивним інструментом у розподілі фінансових ресурсів між державою та громадянами. Кожен платник ПДФО стає активним учасником бюджетного процесу, сприяючи формуванню доходів держави.

Призначення ПДФО виходить далеко за межі лише фінансового забезпечення бюджету. Цей податок відіграє важливу роль у створенні соціально-економічної рівноваги, забезпечуючи фінансові ресурси для реалізації різноманітних програм та проєктів, спрямованих на підтримку соціальних потреб, інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших сфер життєдіяльності громадян.

Водночас, ефективна робота системи ПДФО передбачає не лише збір податків, але й забезпечення прозорості та справедливості в їх розподілі. Розвинута система оподаткування доходів фізичних осіб сприяє формуванню довіри громадян до держави та забезпечує стабільність економічного розвитку.

Отже, податок на доходи фізичних осіб стає не лише інструментом збирання коштів для державного бюджету, але й важливою складовою соціально-економічного розвитку, що вимагає постійного вдосконалення та адаптації до змін у суспільстві та економіці.

Таблиця 1

Структура податкових надходжень Державного бюджету України, 2020–2022 роки

Показники	2020		2021		2022	
	Сума, млн грн.	Питома вага, %	Сума, млн грн.	Питома вага, %	Сума, млн грн.	Питома вага, %
Податок на доходи фізичних осіб	117281,3	13,78	137555,2	12,42	148427,3	15,63
Податок на прибуток підприємств	108695,0	12,77	147751,7	13,35	117049,9	12,32
Рентна плата за використання інших природних ресурсів	52475,7	6,17	80749,4	7,29	85365,0	8,99
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	80449,3	9,45	82858,4	7,48	60699,1	6,39
Акцизний податок з ввезених в Україну підакцизних товарів	57846,9	6,80	79592,8	7,19	41653,8	4,39
Податок на додану вартість з вітчизняних товарів (з урахуванням бюджетного відшкодування)	126486,6	14,86	155774,8	14,07	213948,0	22,53
Податок на додану вартість з імпортованих товарів	274113,5	32,21	380714,4	34,39	253053,0	26,64
Мито	30460,5	3,58	38177	3,45	26246,0	2,76
Інші податки та збори	3306,2	0,39	3916,5	0,35	3322,4	0,35
Усього	851115,6	100,0	1107090,9	100,00	949764,4	100,00

Джерело: складено автором за даними [1]

Ставки податку на додану вартість, 2024 рік

Ставки податку на доходи фізичних осіб, 2024 рік

Основна 18%	9%	5%	0%
Зарплата, винагорода за цивільно-правовими договорами; Оподаткування 3-го та наступного об'єкта нерухомості проданого за рік (за мінусом витрат); Продаж 3-го та наступного автомобіля за рік	Дивіденди нерезидентам, суб'єктам, які неплательники податку на прибуток, в т.ч. єдиноподатникам	Продаж 2-го об'єкта нерухомості проданого за рік; продаж 2-го автомобіля за рік; продаж 1-го об'єкта нерухомості, якщо він був у власності менше 3-х років; спадщина, подарунки	Спадщина від близьких родичів (1 ступінь споріднення); Подарунки від дружини/чоловіка/батьків; продаж 1-го об'єкта нерухомості за рік; продаж 1-го автомобіля за рік

Джерело: складено автором за даними [2]

Розглянемо структуру податкових надходжень Державного бюджету за статтями доходів в період з 2020 по 2022 роки (табл. 1) [1]:

У структурі податкових надходжень до Державного бюджету України найбільшу частину займають: податок на додану вартість та податок на доходи фізичних осіб. Частка цих податків постійно зростає. Розглянемо саме рівень надходження ПДФО, як основний об'єкт дослідження. Починаючи з 2020 року, надходження від ПДФО поступово зростали, в 2020 році їх рівень склав 117281,3 млн грн, в 2021 році – 137555,2 млн грн, а в 2022 році – 148427,3 млн. грн. Відповідно частка цього податку в доходах бюджету була на рівні 13,78%, 12,42% та 15,63% за досліджуваний період. З огляду на аналіз таблиці можна стверджувати, що фіскальна роль податку на доходи фізичних осіб досить суттєва. І хоча базова ставка ПДФО складає 18% і є незмінною вже тривалий період часу – рівень надходження від податку має постійно позитивну динаміку.

Згідно із чинним законодавством, ставки податку на доходи фізичних осіб складають (табл. 2) [2].

У кожній країні використовуються власні методики для оподаткування доходів фізичних осіб, але спільною характеристикою цього оподаткування є його мета сприяти нарощуванню особистих заощаджень населення, що в подальшому стають одним із ключових джерел фінансування економіки держави. Кожна країна формує свою власну унікальну систему оподаткування доходів населення, враховуючи особливості своєї економічної та соціальної ситуації.

Саме в період воєнного стану, коли багато громадян були вимушені покинути Україну і асимілювати в країнах Європи, доцільно розглянути найбільш привабливі країни і дослідити їх досвід оподаткування доходів громадян. Цей аналіз може допомогти визначити оптимальні шляхи оптимізації системи оподаткування в Україні, зокрема шляхом впровадження успішних практик інших країн. Дослідження досвіду оподаткування в Європі може надати цін-

ні вказівки щодо підвищення привабливості України для відновлення економіки та залучення інвестицій.

Більшість країн Європи використовують прогресивну структуру оподаткування, що означає, що розмір оподаткування зростає разом із збільшенням рівня доходу. Ставки та кількість категорій податків значно відрізняються від країни до країни (табл. 1). Навіть в деяких країнах ставки можуть відрізнятися від регіонів.

Таблиця 3

Ставки прибуткового податку з громадян в європейських країнах, 2024 рік

Країна	Ставка	Країна	Ставка
Франція	55,4%	Ісландія	46,3%
Австрія	55%	Люксембург	45,8%
Іспанія	54%	Великобританія	45%
Бельгія	53,5%	Швейцарія	44,8%
Фінляндія	53,4%	Греція	44%
Португалія	53%	Туреччина	40,8%
Нідерланди	49,5%	Норвегія	39,5%
Ірландія	48%	Польща	32%
Німеччина	47,5%	Литва	32%
Італія	47,2%	Латвія	31%

Джерело: складено автором за даними [4–6]

Розглянемо досвід Португалії у цьому питанні. Португалія привертає увагу як одна з найбільш привабливих для міжнародних інвесторів країн, через свою конкурентоспроможну систему оподаткування, яка сприяє залученню іноземних фахівців та підприємців.

Розглянувши бюджет країни, можна побачити, що як і в більшості інших країн, податки займають значну частку в доходах бюджету. Це відображає загальну тенденцію, де оподаткування є важливим джерелом фінансування для реалізації різноманітних програм і проектів у сфері соціального забезпечення, інфраструктури, освіти та інших галузях, що сприяють розвитку країни.

У 2022 році сильне відновлення економічної активності одночасно з історичним зростанням інфля-

ції сприяло покращенню бюджетного балансу. Скасування бюджетних стимулів, прийнятих у відповідь на COVID-19, сприяло цій еволюції, глобально компенсуючи бюджетні витрати на нові заходи, спрямовані на пом'якшення наслідків геополітичного шоку та економічного та соціального впливу, викликаного підвищенням цін. Ці події разом із експансіоністським імпульсом, наданим PRR економічній активності у 2022 році, відображають експансіоністську позицію бюджетної політики. У 2022 році доходи бюджету зафіксували значне зростання, що відображає сприятливу динаміку доходів від податків і соціальних внесків. Податкові надходження, спричинені відновленням економічної активності та в умовах високої інфляції, зробили основний внесок у цю зміну.

Зростання податкових надходжень в основному базувалося на позитивній еволюції прямих податків. У 2022 році надходження від податків зросли на 8825 мільйонів євро (16,6%), приблизно на 60% відображаючи зростання надходжень від прямих податків (4 993 мільйони євро). Порівняно з 2021 роком пряме оподаткування зареєструвало річну варіацію на 24,1%, що відображає значне зростання IRC (Imposto sobre o Rendimento de Pessoas Singulares – аналог ПДФО) (2975 млн євро; 57,7%), що відображає потужне відновлення економічної активності. Не менш позитивний вплив має показник податку на доходи фізичних осіб (IRS) (1925 мільйонів євро; 12,8%), пов'язаний із позитивною еволюцією винагороди (9,6%) та неоновленням розрізів IRS на основі інфляції. Як бачимо, податкові надходження в доходах бюджету Португалії мають таке ж важливе значення, як і в бюджетних доходах України. Тому Португалія зацікавлена в реформуванні податкової системи та пошуку нових шляхів збільшення податкових надходжень для забезпечення сталого фінансового розвитку країни.

Португалія має досить складну систему оподаткування. Згідно з португальським податковим

кодексом, доходи громадян поділяються на кілька категорій, таких як заробітна плата, відсотки, дивіденди, капітальні вигоди тощо. Кожна категорія може підлягати різним ставкам оподаткування. Одним з ключових аспектів оподаткування доходів громадян у Португалії є прогресивна система оподаткування. Це означає, що особи з вищими доходами сплачують вищі ставки податків, ніж ті, хто має менший дохід. Такий підхід сприяє соціальній справедливості та розподілу фіскального навантаження у країні.

У Португалії система податкових категорій поділена на сім груп, зі ставкою від 14.5% для осіб з найнижчим доходом до 48% для тих, хто має найвищий дохід. Розуміння вашої податкової категорії є ключовим, оскільки воно визначатиме суму податку на прибуток, яку ви маєте сплатити. Важливо, що враховується сукупний дохід родини. Для нерезидентів, які не мають статусу постійного мешканця країни, діє фіксована ставка оподаткування – 25%.

Ця різноманітність у ставках та податках створює привабливі умови як для бізнесу, так і для приватних осіб, що розглядають Португалію як місце для розміщення своїх активів або розвитку бізнесу. Завдяки прозорій та ефективній системі оподаткування, Португалія продовжує залишатися привабливою дестинацією для іноземних інвесторів та фахівців у всіх сферах економіки.

Крім того, Португалія також має ряд податкових пільг та звільнень, спрямованих на підтримку різних категорій населення, таких як молоді сім'ї, пенсіонери, інвестори тощо. Ці заходи сприяють стимулюванню економічного розвитку та підтримці соціальної стабільності.

Податкова адміністрація (АТ) надає платникам податків інформацію про те, куди йдуть кошти, що сплачуються в якості податків, аналогічно минулому року. Ця інформація може бути доступна, наприклад, під час подання декларації з IRS.

Таблиця 4

Доходи Державного бюджету Португалії, 2021–2022 роки

Показники	Млн. євро		Частка в ВВП, %	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік
Поточний дохід	93 741	104 302	43,7	43,6
Податкові надходження	53 054	61 879	24,7	25,9
Непрямі податки	32 347	36 178	15,1	15,1
Прямі податки, в т.ч.:	20 708	25 701	9,6	10,7
– податок на доходи фізичних осіб	14 985	16 910	7,0	7,1
– податок на прибуток підприємств	5155	8130	2,6	3,6
Соціальні внески	27 267	29 598	12,7	12,4
Продажі та інші поточні доходи	13 420	12 825	6,2	5,4
Дохід від капіталу	2 580	1 837	1,2	0,8
Загальна виручка	96 321	106 139	44,9	44,4

Джерело: складено автором за даними [9; 10]

Градація ставок прибуткового податку в Португалії

Оподатковуваний дохід	Застосовна ставка податку		
	Португальський материк	Автономний регіон Мадейра	Автономний регіон Азорські острови
До 7479 євро	14,50%	10,15%	10,15%
Від 7 479 до 11 284 євро	21%	14,70%	14,70%
Від 11 284 до 15 992 євро	26,50%	18,55%	18,55%
Від 15 992 євро до 20 700 євро	28,50%	19,95%	19,95%
Від 20 700 євро до 26 355 євро	35%	29,75%	24,50%
Від 26 355 євро до 38 632 євро	37%	33,67%	25,90%
Від 38 632 до 50 483 євро	43,50%	42,20%	30,45%
Від 50 483 до 78 834 євро	45%	43,65%	31,50%
Понад 78 834 євро	48%	47,52%	33,6%

Джерело: складено автором за даними джерел [4–7]

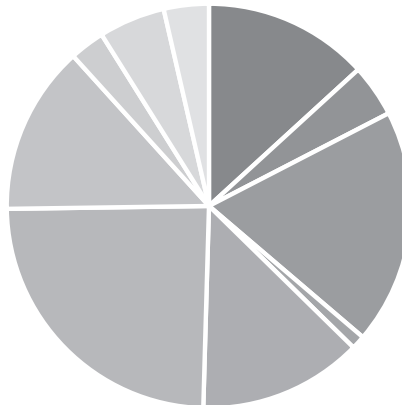
Це дозволяє платникам податків переглянути розподіл коштів: 13,1% іде на освіту, 24,3% – на соціальний захист, 18,8% – на охорону здоров'я, 13,2% – на операції, пов'язані з державним боргом, і навіть 5,3% виділяється на безпеку та громадський порядок. У минулому році опікунська служба заявила, що платники податків під час подання декларації матимуть доступ до графіку, щоб перевірити цю інформацію, наприклад, під час подачі декларації до IRS.

Такий підхід є досить поширеним та сприяє підвищенню свідомості громадян щодо того, як використовуються їхні податкові кошти. Подібні ініціативи сприяють більшій прозорості в управлінні

державним бюджетом і допомагають збільшити довіру громадян до фіскальних органів.

Надання інформації про те, куди йдуть податкові кошти, може включати різноманітні формати, такі як інформаційні буклети, веб-сайти, інтерактивні інструменти тощо. Важливо, щоб ця інформація була доступною, зрозумілою та легкодоступною для всіх громадян, щоб вони могли краще розуміти, як використовуються їхні гроші на користь суспільства.

Можна відзначити, що Португалія має цікавий досвід у сфері оподаткування доходів громадян, оскільки вона досягла балансу між ефективністю збирання податків, соціальною справедливістю та підтримкою економічного розвитку.

- Операції, пов'язані з державним боргом 13,2%
- Транспорт 4,2%
- Здоров'я 18,8%
- Спорт, культура, релігія 1,1%
- Освіта 13,1%
- Соціальний захист 24,3%
- Адміністративні послуги та управління 13,5%
- Оборона 2,8%
- Безпека та захист 5,3%
- Економіка 3,6%

Рис. 1. Розподіл податків за напрямками бюджетних видатків, Португалія, 2023 рік

Джерело: складено автором за даними [7]

Також заслуговує на увагу досвід Португалії в оподаткуванні податком на доходи фізичних осіб діяльності з криптовалютою. Португалія в останні роки стала цікавим прикладом у сфері оподаткування криптовалютних операцій. Особливо цікавим є підхід до оподаткування податком на доходи фізичних осіб, отриманими в результаті діяльності з криптовалютою. Один із основних аспектів цього досвіду полягає в тому, що Португалія визнає криптовалюту не лише як об'єкт для інвестування, але й як засіб платежу та обміну, що створює сприятливе середовище для розвитку криптовалютних технологій та інновацій. Що стосується оподаткування, португальське законодавство визначає, що доходи, отримані від криптовалютної діяльності, підпадають під оподаткування та залежать від аспектів, таких як, тривалість володіння криптовалютами активами, статус податкового резидента та видів діяльності (майнінг та інш.). Саме це джерело надходження податку на додану вартість необхідно розглянути в якості розширення бази оподаткуванням ПДФО в Україні.

Навіть за межами прогресивної системи оподаткування, Португалія також має ряд інших податкових інструментів, які впливають на доходи громадян. Один із них – податок на нерухомість, який є значним джерелом доходів для державного бюджету. Цей податок обчислюється на основі оцінки вартості власності та ставок, встановлених муніципалітетами.

Португалія також має систему податку на спадщину та подарунки. Спадкоємці можуть бути обкладені податком на спадщину в залежності від величини спадщини та їх ступеня спорідненості з покійним.

Значна увага також приділяється боротьбі з податковими ухиленнями та уникненням оподаткування. Португальська влада активно працює над вдосконаленням системи контролю та моніторингу, а також співпрацює з міжнародними організаціями для обміну податковою інформацією.

Важливим аспектом є також стимулювання розвитку бізнесу та інвестицій. Португалія пропонує ряд податкових стимулів для підприємців та інвесторів, що сприяє економічному зростанню та приваблює іноземні інвестиції в країну.

Висновки. При аналізі практики Португалії виявляється, що оподаткування доходів громадян ґрунтується на принципі соціальної справедливості, згідно з яким високодохідні громадяни платять більше. Також ставки податку залежать від регіону. Такий підхід дозволяє державі регулювати доходи населення, сприяючи підвищенню їх платоспроможності, стимулюючи попит і розвиток економіки. В результаті цього зростають темпи економічного зростання, споживання та заощадження, що впливає

на загальний розвиток країни. На відміну від Португалії, в Україні податки стягуються без зважання на дохід відповідно до єдиної ставки на рівні 18%.

Узагальнюючи, досвід Португалії у сфері оподаткування доходів громадян показує постійну увагу до розвитку ефективних та справедливих податкових політик, спрямованих на підтримку економічного зростання та соціальної справедливості. Враховуючи досвід країни можна стверджувати, що реформування системи оподаткування доходів фізичних осіб може бути складним процесом, який вимагає уважного аналізу та збалансованого підходу. Однак, існують кілька шляхів, які можуть бути розглянуті для покращення цієї системи:

1. Зменшення адміністративних та бюрократичних навантажень може зробити систему оподаткування більш ефективною та прозорою. Це може включати автоматизацію процесів, електронні податкові декларації та інші ініціативи для спрощення збору податків.

2. Зниження податкових ставок може стимулювати економічний розвиток та підвищення споживчої активності. Проте, необхідно забезпечити, щоб це не вплинуло на фінансову стабільність державного бюджету.

3. Застосування прогресивної системи оподаткування, де люди з вищими доходами сплачують більше податків, може допомогти збалансувати соціальні нерівності та забезпечити більшу соціальну справедливість.

4. Застосування спеціальних податкових стимулів для інвестицій та підприємництва може сприяти економічному зростанню та створенню нових робочих місць.

5. Розширення бази оподаткування за рахунок розробки механізму оподаткування цифрових активів.

6. Ефективний контроль за дотриманням податкових законів та боротьба з податковими ухиленнями може забезпечити більше доходів для державного бюджету та підвищити довіру до системи оподаткування.

7. Підвищення свідомості платників податків про використання їх податкових внесків може відігравати ключову роль у підтримці системи оподаткування та покращенні сприйняття податкових обов'язків громадянами. Розробка механізмів громадського контролю та участі в бюджетних процесах може сприяти ефективному використанню податкових ресурсів.

Реформування системи оподаткування доходів фізичних осіб вимагає комплексного підходу та врахування різноманітних аспектів, таких як економічна ефективність, соціальна справедливість та фінансова стабільність.

Література:

1. Звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 2020–2022 роки. Головне фінансове управління Херсонської обласної державної адміністрації. URL: <https://khoda.gov.ua/zvit-pro-vikonannya-miscevix-byudzhetiv-oblasti>
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Сідельникова Л.П. Податковий механізм забезпечення сталого розвитку держави та регіонів. *Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції*. 2018. № 29 (18). Том 2. С. 50–55.
4. Слепцова Н.В., Кочура Л.В. Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб та реалії адміністрування ПДФО в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 4. С. 82–85.
5. Толочко В.М., Музыка Т.Ф. Огляд механізму стягування податків в Україні та деяких країнах світу. *Современная фармация*. 2016. С. 71–74.
6. Чижова Т.В. Податок на доходи фізичних осіб: наукові постулати та практичні аспекти функціонування. *Науковий вісник ХДУ*. 2014. № 3. С. 52–58.
7. Budgetary evolution of public administrations in 2022. URL: <https://www.cfp.pt/en/publications/budget-outturn/general-government-budget-outturn-in-2022> (дата звернення: 20.03.2024).
8. Tax revenue statistics 1995–2022. URL: https://www.ine.pt/xportal/xmain?xpgid=ine_main&xpid=INE (дата звернення: 20.03.2024).
9. Execution of the 2021 budget. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2020-152803680> (дата звернення: 20.03.2024).
10. Execution of the 2022 budget. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/lei/24-d-2022-205557192> (дата звернення: 20.03.2024).

References:

1. Analiz Yevropeiskoho dosvidu vykorystannia turystychnoho zboru [Analysis of the European experience in the use of tourist tax]. Available at: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28934.pdf>
2. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 27.12.2010 No. 2755-VI]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Sidelnikova L. P. (2018) Podatkovyi mekhanizm zabezpechennia staloho rozvytku derzhavy ta rehioniv [Tax mechanism for sustainable development of the state and regions]. *Socio-economic development of regions in the context of international integration*, no. 29 (18), tom 2, pp. 50–55. (in Ukrainian)
4. Slapstova N. V. & Kochura L. V. (2019) Zarubizhnyi dosvid opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib ta realii administruvannia pdfo v Ukraini [Foreign information about the income of physical entities and the realities of the administration of PDFO in Ukraine]. *Economy that power*, no. 4, pp. 82–85. (in Ukrainian)
5. Tolochko V. M., Muzyka T. F. (2016) Ohliad mekhanizmu stiahuvannia podatkov v Ukraini ta deiakykh krainakh svitu [Overview of the tax collection mechanism in Ukraine and some countries in the world]. *Sovremennaiia farmatsyia – Modern pharmacy*, pp. 71–74. (in Ukrainian)
6. Chyzhova T. V. (2014) Podatok na dokhody fizychnykh osib: naukovi postulaty ta praktychni aspekty funktsionuvannia [Personal income tax: scientific postulates and practical aspects of functioning]. *Scientific Bulletin of KhSU*, no. 3, pp. 52–58. (in Ukrainian)
7. Budgetary evolution of public administrations in 2022 [Budgetary evolution of public administrations in 2022]. Available at: <https://www.cfp.pt/en/publications/budget-outturn/general-government-budget-outturn-in-2022>
8. Tax revenue statistics 1995–2022 [Tax revenue statistics 1995–2022]. Available at: https://www.ine.pt/xportal/xmain?xpgid=ine_main&xpid=INE
9. Execution of the 2021 budget [Execution of the 2021 budget]. Available at: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2020-152803680>
10. Execution of the 2022 budget [Execution of the 2022 budget]. Available at: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/lei/24-d-2022-205557192>

Стаття надійшла до редакції 08.03.2024 р.